

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Гена Георгиева Пенкова, д.м.

за дисертационния труд на **Стоянка Христова Янчева** на тема
**„Сестрински подход при пациенти с обструктивна сънна апнея –
оценка на физиологичните промени и благоприятни последици”**

Със заповед Р-109-351/18.07.2023 г. на Ректора на Медицински университет - Варна съм избрана за член на Научното жури, а на основание Протокол № 1/28.07.2023 г. съм определена за изготвяне на становище по процедура за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ по докторска програма „Управление на здравните грижи”, професионално направление 7.4 Обществено здраве, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, с кандидат **Стоянка Христова Янчева**, докторант в редовна форма на обучение в Медицински Университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна.

Кратки биографични данни и кариерно развитие на докторантката

Стоянка Христова Янчева е родена на 27.02.1966 г. в гр. Девня. Преминала е през всички етапи на академично образование за здравни кадри: средно специално образование за медицинска сестра (1985-1987); полувисше медицинско образование (1994); придобиване на образователна степен „Бакалавър“ (2001) и „Магистър“ (2018) по специалността „Управление на здравните грижи“; редовен докторант в катедра „Здравни грижи“ към Факултет „Обществено здравеопазване” на МУ – Варна (2020-2023 г.).

Стоянка Янчева има продължителен професионален опит като медицинска сестра – в Клиника по пневмология и фтизиатрия (1987-2020) и от 2021 г. досега във Втора психиатрична клиника на УМБАЛ „Света Марина“ – Варна. Това е важна предпоставка за нейната ефективна преподавателска и научна дейност. От 2017 г. тя се включва в обучението на медицински сестри като преподавател, а от 2019 г. е избрана за асистент към катедра „Здравни грижи“. Преподавателската ѝ дейност обхваща учебни занятия по 4 учебни дисциплини (Философия и въведение в сестринските грижи. Практически основи на сестринските грижи; Сестрински грижи при болни със соматични заболявания; Сестрински грижи при болни с онкологични заболявания; Сестрински грижи за психично болни), провеждане на клинична практика и преддипломен стаж на студентите от специалност „Медицинска сестра“.

Ас. Янчева е автор и съавтор в 14 научни публикации и в редица учебни помагала за специалността „Медицинска сестра“. Участвала е в 9 научни форума, в 2 европейски проекта и в курсове и обучителни програми у нас и в чужбина.

Членува в БАПЗГ, БАОЗ, БНДОЗ, ЕУРНА и Българската психиатрична асоциация.

Обща характеристика на дисертационния труд и неговата актуалност

Дисертационният труд съдържа 211 страници и е структуриран в пет глави:

1. Литературен обзор – актуалност на проблема; 2. Методология на дисертационния труд; 3. Собствени резултати и обсъждане; 4. Оптимизиране на грижите за пациенти с обструктивна сънна апнея (обобщение, идеен проект); 5. Изводи и приноси. В дисертационния труд са включени 10 таблици, 95 фигури и 4 приложения. В библиографския списък са използвани 269 литературни източници, от които 68 на кирилица и 201 на латиница.

Актуалност на дисертационния труд. Докторантката е насочила своя научен интерес към изключително важен проблем, актуалността на който тя отлично обосновава в стегнатото и информативно въведение. Обструктивната сънна апнея (ОСА) е социалнозначимо заболяване със значително влияние не само върху качеството на живот на самите пациенти, но и със сериозни социални последици за семействата и обществото като цяло. В същото време ОСА е системно подценяван проблем у нас. За това заболяване няма дори клинична пътека, а разходите на болните са значителни. Ниско е нивото на осведоменост на обществото като цяло и на значителна част от медицинските специалисти за сериозността на заболяването. ОСА е приемана предимно като лекарски проблем, без осъзнаване на ролята и мястото на медицинските сестри в здравните грижи за такива пациенти. Медицинските сестри заемат ключова позиция в здравния екип и имат най-големи възможности за наблюдение, общуване и обучение на пациентите за справяне с конкретно заболяване и предостъпяване на неблагоприятните последици. В този смисъл докторантката е насочила правилно вниманието си към изучаване на сложния комплекс фактори, определящи ефективността на здравните грижи при пациентите с ОСА и мястото на сестринските грижи в този процес.

Оценка на структурните части на дисертационния труд

Литературният обзор представлява изключително задълбочено разглеждане на широкия спектър от проблеми, свързани с ОСА. Започвайки с кратък исторически преглед на възникването на синдрома ОСА, докторантката логично проследява съвременните аспекти в

диагностиката, лечението и проследяването на пациенти с ОСА, медицинските, финансовите и социалните му измерения, внедряването на нови методи в сестринската практика в областта на сомнологията и международния опит в 4 напреднали страни - САЩ, Швейцария, Германия, Франция.

Обзорът е написан на много добър академичен стил с добре формулирано обобщение и изводи. Като обем литературният обзор е в добро съразмерно отношение спрямо целия дисертационен труд (26,5% спрямо целия обем). Използваните литературни източници са цитирани пълно и точно. По-голямата част от тях са от последните две десетилетия.

Целта на проучването е формулирана кратко и ясно: „Да се проучи и оцени организацията на здравните грижи при лица с обструктивна сънна апнея, да се определи мястото на медицинската сестра в етапите на сомнологичния процес и на тази база се предложат подходи за оптимизиране на грижите“.

За постигане на тази цел са формулирани **седем конкретни задачи**. Една от задачите има конкретна приложна насоченост – разработване на подходи за дейности и увеличаване на компетенциите на медицинските сестри работещи в лечебни структури предоставящи грижи за пациенти с ОСА. Това придава още по-голяма значимост на разработката.

Формулирани са **4 изследователски хипотези**, които добре корелират с поставените задачи.

Методологията на проучването е представена в най-големи подробности. Дисертационния труд включва: описателно (теоретично) проучване във вид на критичен анализ на достъпната литература по проблема; количествено социологическо проучване чрез пряка индивидуална анкета сред 250 изследвани лица (140 медицински сестри, 80 лекари и 30 пациенти с ОСА) и качествено социологическо проучване във вид на дълбочинно интервю с 10 пациенти. Подробно са описани критериите за включване на лицата в изследваните групи и структурата на трите вида въпросници за самопопълване. Данните са организирани и анализирани с подходящи статистически методи от описателната и аналитична статистика.

Цялостният дизайн на проучването е доказателство за задълбоченото познаване и владеене от докторантката на съвременните методологични подходи в областта на социално-медицинските научни изследвания.

Резултатите са представени в логична последователност поотделно за всяка от трите групи лица като са използвани добре изработени и подходящи по вид графични изображения, съпроводени със съответно обсъждане. Особено ценна и новаторска част на дисертационния труд е дълбочинното интервю.

Резултатите и тяхното обсъждане подкрепят напълно формулираните от докторантката научни хитотези. И сред трите групи изследвани лица преобладава позитивното отношение към необходимостта от подобряване на подготовката на медицинските сестри и придобиване на специфични компетенции за работа с пациенти с ОСА и разширяване на ролята им в сомнологичния екип,

Авторефератът отразява много добре съдържанието на дисертационния труд и представя в пълен обем методологията, резултатите и изводите.

Приемам напълно посочените от докторантката **приноси с теоретичен и практико-приложен характер**. Дисертационният труд наистина е първото проведено у нас широкообхватно проучване, което очертава комплексността на проблемите на пациентите с ОСА. За първи път се представят нови насоки за оптимизиране на ролята на медицинските сестри в сомнологичния екип и се предлагат: идеен проект за ролята и мястото на медицинската сестра в отделните етапи на развитието на ОСА; проактивен подход за участие на медицинските сестри в обучението на пациентите с ОСА; модел на карта за оценка и проследване на състоянието на пациентите; тематичен курс за придобиване на клинични и научни познания в областта на сомнологията.

Заклучение

Представеният дисертационен труд се отличава с актуалност, оригиналност, методическа иновативност и прецизност. Цялостната организация и провеждане на проучването е лично дело на докторантката и доказва добрите ѝ възможности за научно-изследователска работа.

Дисертационният труд „Сестрински подход при пациенти с обструктивна сънна апнея – оценка на физиологичните промени и благоприятни последици” напълно отговаря на изискванията на Правилника за развитие на академичния персонал в Медицински университет-Варна. С убеденост давам своето положително становище и предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на ас. Стоянка Христова Янчева.

24.08.2023 г.

Гр. Плевен

Изготвил становището:

Доц. д-р Гена Пенкова, д.м.